

Motion till riksdagen

1989/90:A53

av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c)

med anledning av prop. 1989/90:76

Regionalpolitik för 90-talet

Inledning

I propositionen behandlas regeringens förslag till regionalpolitik inför 1990-talet. Den berör såväl generella somselektiva åtgärder på olika områden både i landet i stort och länsvis. Vi kommer här att utveckla synen på regionalpolitiska åtgärder som berör Värmlands län.

Stödområden

Den framtida regionalpolitiken har ju tidigare utretts av den regionalpolitiska kommittén – REK 87. I denna utredning föreslogs att tre landsdelar skulle prioriteras, nämligen inlandet, Bergslagen och sydöstra Sverige, vilket innebar att många kommuner som nu är placerade i stödområde C hamnade utanför stödområdet.

Utredningens förslag kritiserades hårt av många remissinstanser. Detta förslag avisas också i propositionen. Regeringen föreslår i stället stödområde I och II. Denna indelning är enligt vår uppfattning alltför grov och inte anpassad efter de verkliga regionalpolitiska stödbehov som föreligger samt får dessutom – för vissa kommuner – helt oacceptabla effekter. De begränsningar förslaget innebär i förhållande till dagens stödsystem får till följd att kommuner med likartade förhållanden får helt skilda förutsättningar beroende på om man hamnar inom eller utanför stödområdet.

För Värmlands del innebär detta att Arvika, Eda, Filipstad, Hagfors, Munkfors, och Torsby kommuner hamnar i stödområde II. Storfors placeras i ett tillfälligt stödområde. Vi anser det riktigt att ovannämnda kommuner inplaceras i stödområdet.

Däremot hamnar Sunne, Årjäng, Säffle och Kristinehamn utanför stödområdet. Detta anser vi vara helt oacceptabelt. Dessa värmländska kommuner har en infrastruktur som kan liknas vid förhållanden i Norrlands inland. När det gäller Årjäng, Säffle och Sunne har de sin gymnasieutbildning förlagd till annan ort. Kommunikationerna är också bristfälliga, där Årjäng bl.a. saknar järnväg. Skattekraften är också låg i dessa kommuner. De är även ytterst konjunktur känsliga på grund av näringslivets struktur. Bl.a. finns underleverantörer till bilindustrin i de västra kommunerna, där det har aviserats en omfattande omstrukturering med personalminskningar som följd.

Ett sådant exempel är Töcksfors Verkstads AB med ca 1 000 anställda som tillverkar kablage till bilindustrin. Företaget har nyligen inköpts av Forshedakoncernen. På grund av rationaliseringar och ny teknik har företaget aviserat om kraftiga nedskärningar av antalet anställda, som främst kommer att drabba Säffle och Årjängs kommuner. Även andra företag i regionen kommer att indirekt drabbas av dessa nedskärningar.

Till de kommuner som gränsar mot Norge har gränshandel tidigare haft en stor betydelse med bl. a. många anställda inom handel och service. Senare års kraftiga kostnadsökningar i Sverige har dock medfört att priserna i de båda länderna har jämnats ut. Den senaste chockhöjningen av bensinpriset har dock lett till att bl. a. bensinpriset är ca 1 kr. dyrare per liter i Sverige än Norge. Efter denna höjning har det enligt signaler skett en oroande minskning av gränshandel, vilket också kan leda till en minskning av antalet anställda inom handeln.

Även jordbrukets omställning kommer att innebära ytterligare svårigheter för sysselsättningen.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att även Sunne, Årjäng, Säffle och Kristinehamn skall placeras i stödområdet. Torsby kommun med undantag av Fryksände församling bör inplaceras i högsta stödområde.

Inom stödområdet bör utgå bidrag till investeringar i byggnader och maskiner, stöd till mjuka investeringar samt sysselsättningsbidrag för nya arbetstillfällen.

Länsanslag – landsbygdsutveckling

Under de senaste åren har det i vårt land pågått en landsbygdskampanj "Hela Sverige ska leva". Under denna kampanj har många goda idéer väckts till landsbygdens fromma. Det har också väckts förhoppningar genom alla vackra ord som har uttalats, inte minst från regeringens sida. I handling har dock regeringen hitintills handlat tvärtom genom nya pålagor som t. ex. energimönsen, vilken drabbat landsbygdsbefolkningen mycket hårt.

Det är nu därför viktigt att det ställs resurser till förfogande så en del av alla goda ideer kan förverkligas. Därför är det väsentligt att det sker en icke ringa uppräknig av länsanslagen. För Värmlands del anser vi det nödvändigt att nuvarande länsanslag om 60 milj.kr. höjs till 110 milj.kr. per år. Detta för att skapa bättre förutsättningar för investeringsprojekt och nya arbetstillfällen samt för att främja landsbygdens utveckling. Insatserna härvidlag kan göras inom olika områden som industri, hantverk, areella näringarna, kommersiell servicesamhällsservice, kvinnligt företagande, utbildningsinsatser, stöd till samlingslokaler m.m.

Upprustning av landsbygdens vägnät

Bra och fungerande kommunikationer är en grundläggande förutsättning för leva och bo på landsbygden och dess tätorter. De som bor på landsbygden har ofta långa avstånd till centralort, arbetsplats, service, skolor, läkarvård m.m. Det är därför viktigt att betydande resurser anslås för upprustning av landsbygdsvägarna. Under hela 1980-talet har det lågtrafikerade vägnätet

fått stå tillbaka för satsningar på motorvägar och andra stora leder. Från centerns sida har vi därför föreslagit ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av vältrafikerade grusvägar. Utöver dagens små anslag föreslår vi 1 miljard per år för detta ändamål.

I Värmland finns det ca 30 mil vältrafikerade grusvägar som enligt vägverket borde beläggas. Vi föreslår därför att 40 miljoner "öronmärks" och anslås för detta ändamål under budgetåret 1990/91.

Avdrag för resor mellan bostad och arbetsplats

Avdragen för arbetsresor är av stor betydelse för landsbygdsbefolkningen. Detta är också fördelningspolitiskt betydelsefullt, eftersom befolkningen i skogslänen ofta har en genomsnittligt lägre inkomst än i övriga län. Därtill har det ju nyligen skett en chockhöjning av bensinskatten som gör det än mer betungande för landsbygdsbefolkningen. Landsbygdsbefolkningen måste kompenseras för den chockhöjda bensinskatten. Vi föreslår därför bl.a. att avdraget för arbetsresor skall vara 15 kr./mil.

Småföretagsutveckling

En viktig del i en aktiv regionalpolitik är att satsa på småföretagen. Hos dessa finns en stor innovationsförmåga, kreativitet och entreprenörsanda. Detta bör vi ta till vara och stödja. För att stimulera småföretagen behövs det både generella och selektiva åtgärder.

Härvidlag spelar aktuella stöd inom stödområdet eller stöd via länsanslagen en stor roll. Minst lika viktigt är att minska skatter och avgifter för småföretagen. Från centerpartiet har vi föreslagit ett avdrag med ett basbelopp innan egenföretagaren behöver erlägga avgifter. Vi föreslår även en sänkning av arbetsgivaravgifter med fem %enheter för de första femton anställda i företaget. Även möjlighet till skattefritt sparande för att satsa i företag genom ett personligt investeringskonto skulle gynna etablering och utveckling av företag. Det finns ytterligare beskattningsfrågor att beröra i detta sammanhang, men eftersom steg 2 av den s.k. skattereformen senare kommer att föreläggas riksdagen har vi för avsikt att återkomma i detta ärende.

Vi vill dock redan nu signalera för en viss bibehållen kvittningsrätt mellan inkomst av tjänst och näringsverksamhet. Ett förslag kan vara att lägga nivån på 120 000 kr. För inkomst av jordbruksfastighet kan kvittningsrätten knytas till boendet på fastigheten.

Jordbruk

Livsmedelspolitiska arbetsgruppens (LAG) förslag till ny jordbrukspolitik innebär en kraftig och snabb avreglering samt en krympning av det svenska jordbruket. Förslag till ny jordbrukspolitik kommer regeringen att redovisa i en proposition inom kort. Vi vill dock även i detta sammanhang betona jordbrukets betydelse för en levande landsbygd. Jord- och skogsbruket står i många bygder också för en betydande del av sysselsättningen direkt i jordbruket eller i tillhörande service- eller förädlingsföretag.

Den framtida jordbrukspolitiken måste inriktas på ett livskraftigt jord-

bruk i hela landet. Vi menar därför att det är nödvändigt med vissa stödåtgärder. En samordning med olika regionalpolitiska åtgärder bör också med fördel kunna samordnas t.ex. vid investeringar i byggnader, maskiner och markanläggningar. För Värmlands vidkommande är det viktigt att stödet till jordbruket i norra Sverige behålls och utvecklas. Detta inte minst för att kunna bibehålla animalieproduktionen i länets skogs- och mellanbygder. För att förbättra möjligheterna för spannmålsproduktionen är det nödvändigt med en koppling mellan jordbruks- och energipolitiken. Våra jordbrukare måste få signaler så att de kan känna både framtidstro och arbetsro.

Utbildning

Högskoleutbildning

I en motion rörande forskningspolitiken har vi föreslagit förstärkningar för högskolan i Karlstad och införande av en fast forskningsorganisation. I det nu föreliggande regeringsförslaget för regionalpolitiken föreslås att de mindre och medelstora högskolorna skall kunna få regionalpolitiska medel till förstärkt forsknings- och utvecklingsverksamhet i anslutning till de prioriterade regionerna. Regeringen föreslår att denna förstärkning skall vara tillfällig. Högskolan i Karlstad ingår i den grupp högskolor och universitet som utvecklat nya utbildningar i Bergslagen och vi anser att det är nödvändigt att denna utveckling får fortsätta. Högskolan i Karlstad måste därför tillföras betydande medel ur detta anslag. För den regionala utvecklingen och ökad tillgänglighet till högskolestudier är det av största vikt att decentraliserad utbildning anordnas med tonvikt på fristående kurser i olika delar av Värmland. I årets budgetproposition omfördelades anslaget för fristående kurser till förmån för nya tekniska linjer och därmed kan inte utbudet av fristående kurser ökas.

Vi föreslår därför att högskolan i Karlstad tilldelas regionalpolitiska medel för fristående kurser som anordnas i kommuner som ingår i de av oss föreslagna utökade stödområdena i Värmland.

Studiecirkelverksamheten

Möjligheten för studieförbunden att anordna studiecirklar med bättre ekonomiska villkor inom stödområdena betyder mycket för landsbygdsutvecklingen. De regler som finns på detta område innehåller tyvärr begränsningar som inte är bra. Det tilläggsbidrag på 15 kr. för varje studietimme som finns inom stödområdena A, B och C utgår inte för studiecirklar som anordnas på orter med gymnasieutbildning. Denna begränsning utgör ett klart hinder för studiecirkelverksamheten som utvecklingsmedel i de olika bygdegrupper etc. som står för en betydande del av landsbygdsutvecklingen. Vi föreslår därför att studeicirkelverksamheten inom stödområdena skall ha tilläggsbidrag oavsett om gymnasieutbildning finns på orten.

Turism

Regionalt företagsstöd får för närvarande lämnas till turistverksamhet inom stödområdena A och B. Enligt vår mening bör stöd till turistnäringen även

lämnas inom område C. Det nu föreslagna sysselsättningsbidraget bör således lämnas även till område C. För företag inom turistnäringen kan det vara svårt att tillämpa den föreslagna bestämmelsen att sysselsättningsbidrag lämnas endast till helårstjänster. Det är mycket vanligt att arbete inom turistnäringen kombineras med annat säsongarbete, och vi föreslår därför att även i sådana fall skall sysselsättningsbidrag kunna lämnas.

Kultur

Enligt propositionens förslag skall även kultursektorn kunna få stöd med regionalpolitiska medel från länsanslagen. Vi ansluter oss till detta förslag endast under förutsättning att länsanslagen får kraftig uppräkning. Regeringens anslagsnivå kommer inte att medge några kulturpolitiska satsningar. Det är enligt vår mening viktigt att länsstyrelsens beredningsarbete sker i nära kontakt med landsting och kommuner.

Övrigt

I övrigt vill vi hänvisa till centerns partimotion om regionalpolitik samt till de motioner vi väckt under allmänna motionstiden.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att de i motionen nämnda kommunerna skall ingå i stödområdet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsanslagen – landsbygdsutveckling,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anförts om upprustning av landsbygdens vägnät,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avdraget för resor mellan bostad och arbetsplats,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anges om småföretagsutveckling,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anges om jordbrukets utveckling,
7. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad i motionen anförts om tilldelning av regionalpolitiska medel för decentraliserad utbildning och anordnande av fristående kurser vid högskolan i Karlstad,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsbidrag för studiecirkelar på gymnasieorter inom stödområden,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsbidraget till företag inom turistnäringen,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användningen av länsanslagen för kultursektorn.

Stockholm den 23 mars 1990

Mot. 1989/90

A53

Kjell Ericsson (c)

Jan Hyttring (c)

